BUCUREȘTIUL DE IERI – JURNAL DINTR-O LUME UITATĂ /
THE BUCHAREST FROM YESTERDAY– JOURNAL FROM A FORGOTTEN WORLD

Oana-Violeta ANGHEL
stud. arhitect / *stud. architect,* UAUIM anghel.oanna@gmail.com

Rezumat

Lucrarea propune un traseu în centrul Bucureștiului într-o zonă protejată, cu valori arhitecturale recunoscute. Traseul pornește din Piața Timpului și se încheie în Parcul Mântuleasa.
Obiectivul lucrării este acela de a prezenta publicului larg aceste valori ale patrimoniului bucureștean ce sunt pe punctul de a fi distruse iremediabil, atrăgând atenția asupra importanței revitalizării acestui spațiu, ceea ce presupune inițierea unor programe de restaurare, conservare, reabilitare și valorizare.
Traseul se va desfășura sub forma unui tur ghidat în care se va prezenta modul în care s-au dezvoltat Calea Moșilor și Mahalaua Mântuleasa, fără a pune accentul însă pe o manieră diacronică. Mai importantă va fi ilustrarea clădirilor monumente istorice aflate pe acest traseu, respectiv casele de negustori și hanurile ce reprezintă, de fapt, programe de arhitectură specifice acestui areal. Semnalarea unor astfel de monumente este importantă pentru patrimoniul bucureștean. Respectarea identității unui spațiu, asumarea valorilor sale culturale și arhitecturale, precum și revalorificarea lor constituie un pas semnificativ în respectarea trecutului. Și prin respectarea trecutului ne respectăm pe noi, cei de azi.

Cuvinte cheie: patrimoniu, Calea Moșilor, monumente istorice, restaurare, conservare

Abstract

The essay proposes a journey into the center of Bucharest, regarding a historic area, known for its architectural values. The journey starts from the Place of Time and it ends at Mântuleasa Park.
The main objective is to present to the public the values of Bucharest`s heritage that are on the way of being irreplaceable, making a point on regenerating this space through programs of restoration, conservation, rehabilitation, improvement.
The journey will take the form of a guided tour where the way of developing Calea Moșilor Street and Mântuleasa slum will be presented, but without focusing on a diachronic manner. It will be more important to illustrate the historical monument buildings on this route, namely the merchant houses and the inns, which are in fact presenting themselves as some specific architectural programs for this area. Pointing out this monuments is important as they are making part of Bucharest`s heritage. By respecting the identity of a place, assuming and improving its cultural and architectural values, we are making a step in respecting the past. And by respecting the past, we respect ourselves today.

Keywords: *heritage, Calea Moșilor, historical monuments, restoration, conservation*

Amintindu-ne de un București de altădată, născut la intersecția Occidentului cu Orientul, casele vechi constituie un patrimoniu valoros ce nu trebuie să se piardă. Prin prezentarea acestor valori ale patrimoniului bucureștean ce sunt pe punctul de a fi distruse iremediabil, se atrage atenția publicului asupra necesității revitalizării acestui spațiu în care ele încă se încăpățânează să reziste. Astfel, propunem un traseu ce se desfășoară în sectorul 2 al Capitalei și care are ca punct de pornire Piața Timpului, urcă pe Calea Moșilor până la intersecția cu Bulevardul Carol I, apoi coboară pe Strada Mântuleasa și are ca punct terminus Parcul Mântuleasa, mai exact în dreptul bisericii Sfântul Mina. Traseul se va împărți în două segmente importante: Calea Moșilor și strada Mântuleasa.
Spațiul studiat este deosebit din punct de vedere urbanistic, consacrând valori ale arhitecturii bucureștene. (Fig.1)

CALEA MOȘILOR

Încă de la începuturile sale, Calea Moșilor a fost una din cele mai importante artere ale Bucureștiului. Traseul ei pornea din Piața Sfântul Anton și se îndrepta către est, către târgul cel mare al Bucureștilor, Târgul Moșilor, aflat dincolo de limita orașului (de unde și denumirea de atunci de Târgul din Afară), așa cum se poate observa în planul din 1852 (Fig.2).
Calea Moșilor era foarte importantă ca stradă comercială ce crea legături cu alte provincii, de aici pornind drumul spre Moldova. Într-o ordonanță din 1786 a domnului Țării Românești, Mavrogheni este menționată ca fiind drumul ce ducea la „Târgul Moșilor", organizat marțea și vinerea. De asemenea aici afla și un pavilion unde se țineau judecățile domnești.[1]

1 http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in- imagini-xxiv-calea-mosilor-galerie-foto-9718369

Reminding us of another Bucharest, born at the intersection of the West and the East, the old houses are part of a heritage that we cannot afford to let lose. By presenting to a public the values of Bucharest`s heritage that are on the way of being irreplaceable, the attention is draw to the revitalization of this space in which they exist. A journey is proposed in the second sector of the capital and it starts from the Place of Time, continues on Calea Moșilor until the street intersect with the Carol I Avenue, then it goes on Mântuleasa Street and it ends at Mântuleasa Park, exactly in front of Saint Mina Church. The route will be divided into two major segments: Calea Moșilor and Mântuleasa Street.
The studied space is special from the point of view of urbanism, having a lot of values related to the architecture of Bucharest (Fig. 1).

CALEA MOȘILOR

Calea Moșilor was one of the most important streets of Bucharest from the very begging of its evolution. It started from Saint Anton Square and went to east, to the Bucharest's market that was outside the city limits, as it can be seen in the plan of 1852 (Fig. 2).
Its importance consists in the fact that it was a commercial street that created links with different provinces, from here starting the road to Moldova. In an ordinance given by the Prince of Wallachia, Mavrogheni, Calea Moșilor is mentioned like being the street that goes to the Oldman's Fair, held only Tuesday and Friday. Also here were held in a pavilion the Princiary judgments[1].

1 http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-imagini-xxiv-calea-mosilor-galerie-foto-9718369

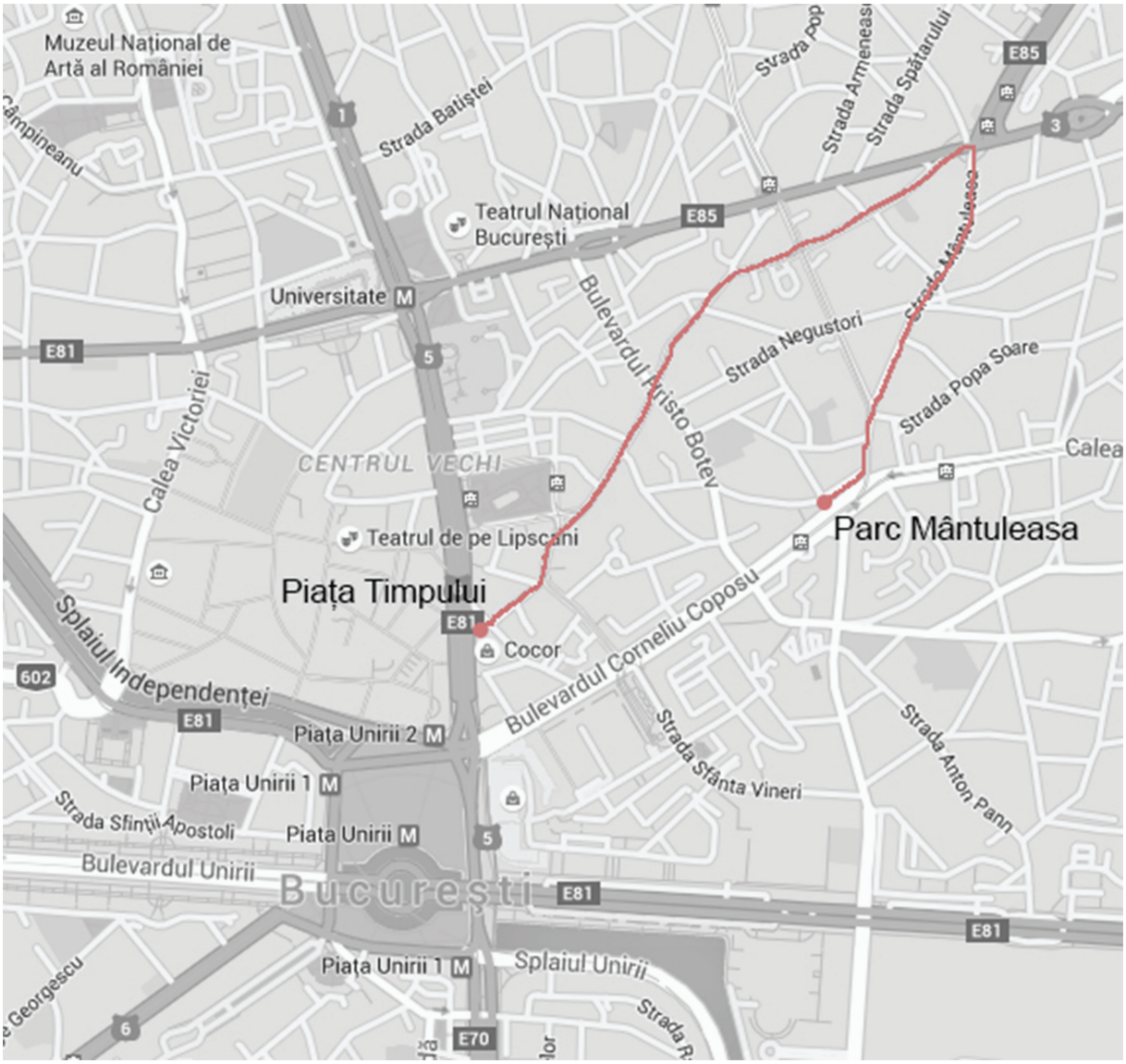

Fig. 1: Harta traseului propus, editată de autor / *Proposed route map edited by the author*
Sursa / *Source:* https://www.google.ro/maps/@44.4327563,26.1063566,15z?hl=ro

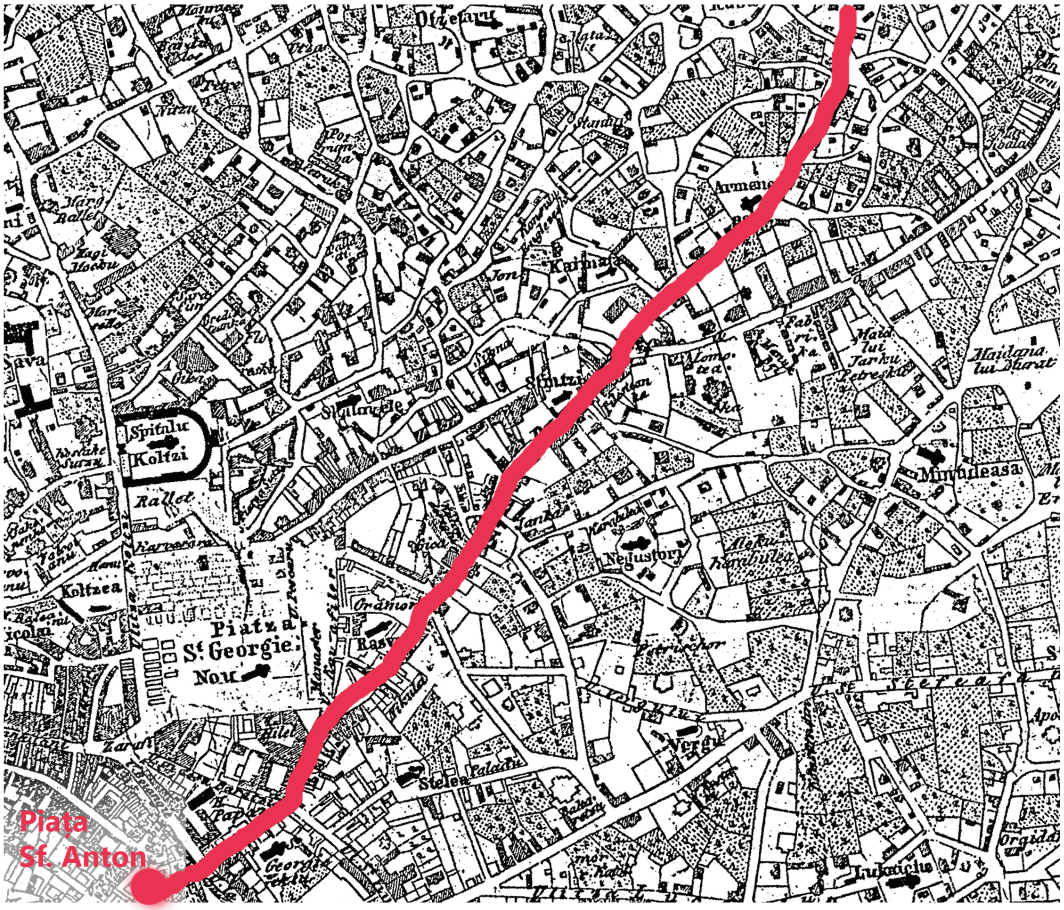

Legendă

Calea Moșilor

trasare bulevard Carol I

Fig. 2: Plan Borroczyn 1852, imagine editată de autor/
Borroczyn Plan 1852, image edited by the author.

Sursa / *Source:*
http://art-historia.blogspot.ro/2009/01/planurile-bucurestilor-ale-lui.html

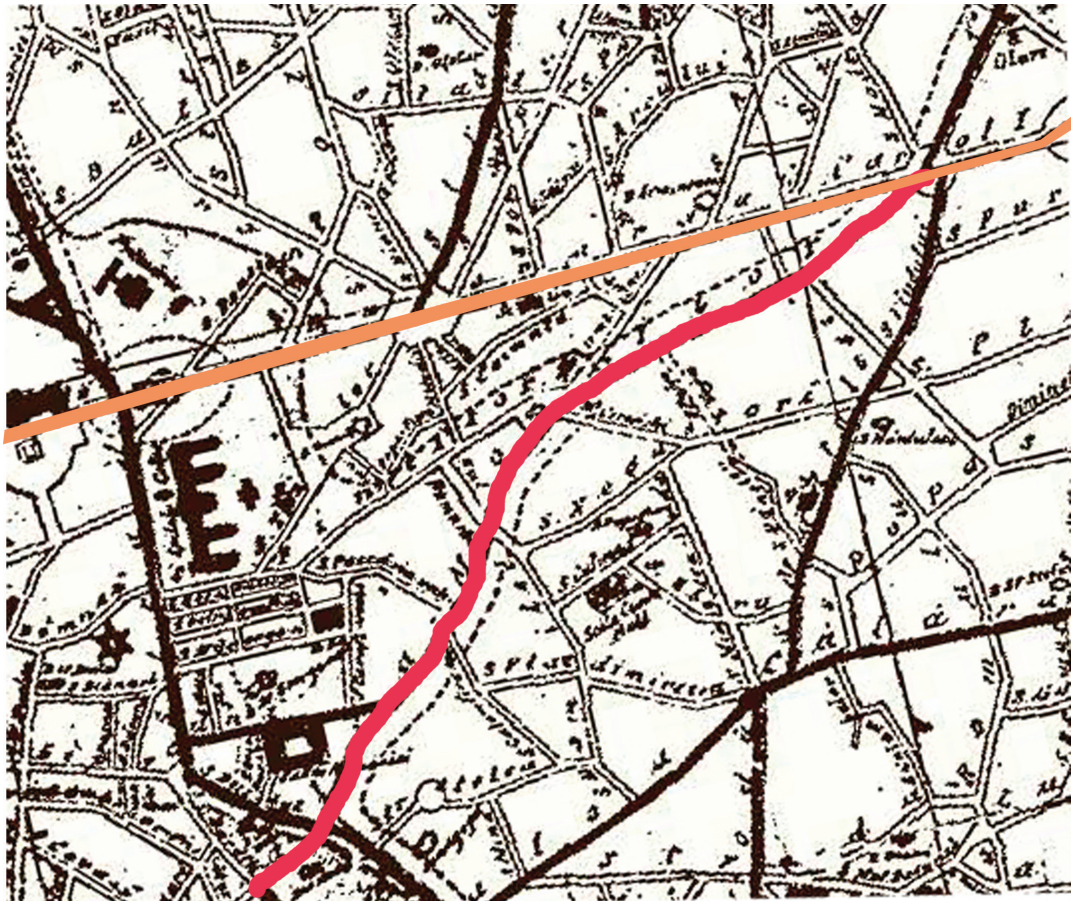

Fig. 3: Plan G. A. Orăscu 1893, imagine editată de autor/ *G. A. Orăscu Plan 1893, image edited by the author*
Sursa / *Source*: http://www.ideiurbane.ro/piata-foisorul-de-foc/

În planul ce datează din anul 1893 se observă deja trasat un nou bulevard anume Carol I ce intersectează Calea Moșilor (Fig. 3). Primul rege al României este legat de trasarea acestei artere care s-a datorat și nevoii de a se obține un drum drept și rapid pentru a facilita accesul lui Carol I la Palatul Cotroceni. Din acest motiv s-a numit și „Calea regală" [2]. Cutremurul din anul 1977 care a afectat casele a permis ca după intersecţia cu bulevardul Carol I, Calea Moșilor să fie lărgită, întrucât trebuia să facă față traficului intens, schimbându-i astfel total caracterul.

Studiul vizează doar segmentul ce pornește din Piața Timpului și se termină în bulevardul Carol I.

Traseul propus trece chiar pe lângă biserica Sfântul Gheorghe. În această zonă se regăsesc în prezent terenuri neconstruite. Aș atrage atenția asupra noilor inserții ce se vor propune în zonă, întrucât trebuie să fie raportate la acest țesut vechi și ar trebui să țină cont și de reglementările zonei (Fig.4).

Specificitatea zonei studiate constă în prezența hanurilor și a caselor de negustori. Daniela Costin-Tutunea precizează în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice nr.1-4 din 2000 un mod specific de construire al caselor din secolele XVIII-XIX. Astfel, reiese că în centrul Bucureștiului existau case cu prăvălii la parter și locuință la etaj. Se remarcă și astăzi unele construcții monobloc sau cele desfășurate în jurul unor curți interioare. Până în secolul al XIX-lea, materialele și tehnicile de construcție erau cele ce utilizau lemnul, chirpiciul și zidăria de cărămidă[3].

2 http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-imagini-xl-bulevardul-regele-carol-i-galerie-foto-10118833

3 Costin-Tutunea, Daniela. „Restaurarea hanului Solacolu", în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000, București, pag.26.

In the plan from 1893 a new avenue named Carol I intersecting Calea Moșilor can be seen (Fig. 3). The first king of Romania was involved in the tracing of this avenue that was needed to be straight and fast due to necessity of the king to arrive at the Cotroceni Palace. This gave the name to the avenue, as the Royal way[2]. The earthquake from 1977 which affected the houses, made possible the expansion of the Calea Moșilor after crossing the Carol I Avenue, because it had to face the intense traffic, totally changing its character.

The study concerns only segment that starts in Times Square and ends in avenue Carol I.

The proposed route passes right next to the church of Saint George. In this area can be found unbuilt lands. The new insertions that will be proposed in the area should be reported to the old urban fabric and should take into account the regulations of the place (Fig. 4).

Daniela Costin-Tutunea specifies in Historical Monuments Commission Bulletin no.1-4 2000, a way to build for the eighteenth and nineteenth century houses. In the center of Bucharest exist houses with shops on the ground floor and at the upper floor the dwelling itself. The buildings made from one volume or those engaged around courtyards are to be the important ones. Until the nineteenth century the materials of construction and the techniques were the ones using wood, adobe and brick masonry[3].

2 http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-imagini-xl-bulevardul-regele-carol-i-galerie-foto-10118833

3 Costin-Tutunea, Daniela. „Restaurarea hanului Solacolu", in Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000, București, pag.26.

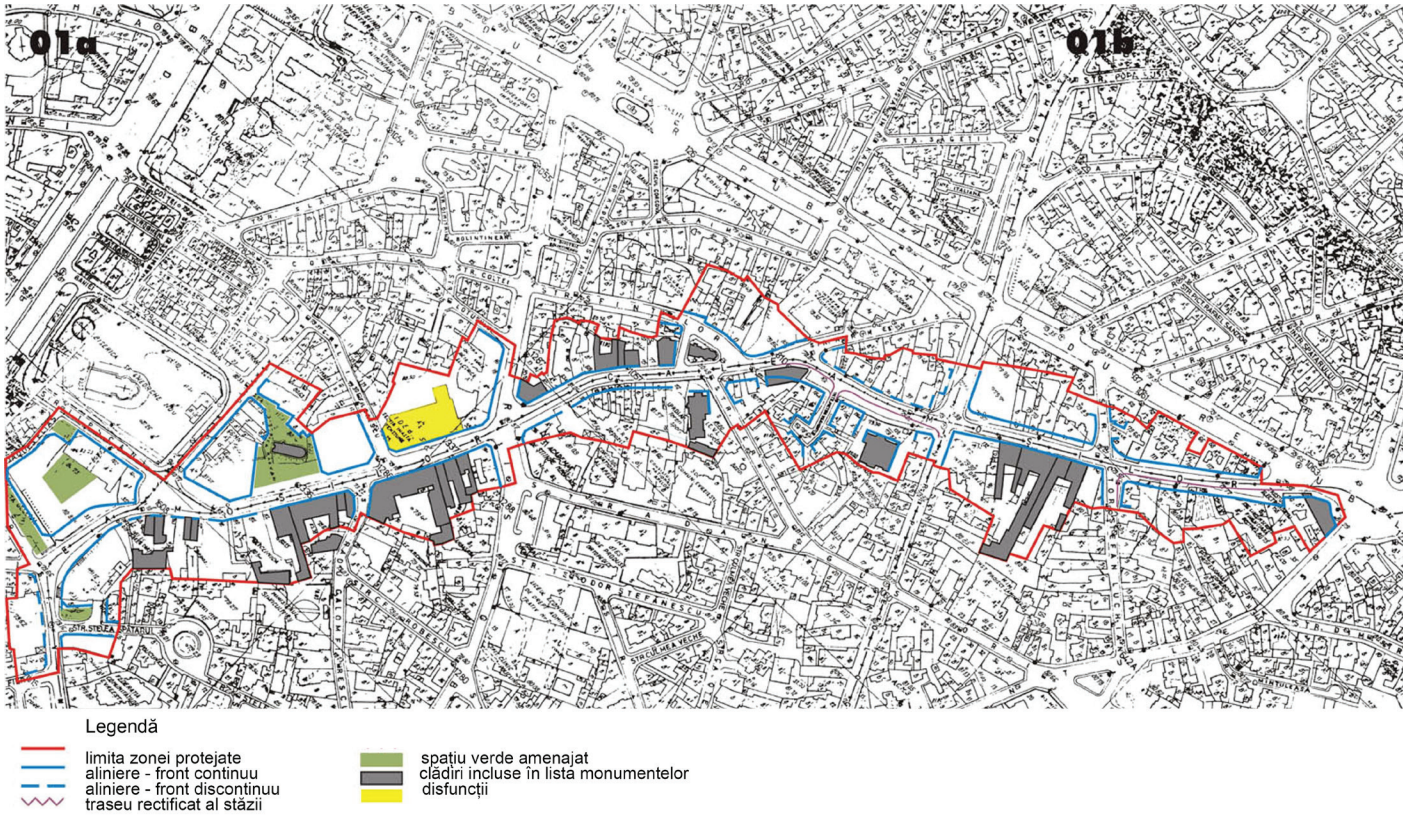

Fig. 4: Hartă a zonei protejate nr. 01, Calea Moşilor, Bucureşti.
Imagine editată de autor /
Map of the protected area nr. 01, Calea Moşilor, Bucharest. Image edited by the author)

Sursa / *Source:* http://www.pmb.ro/servicii/urbanism/zone_protejate/docs/calea_mosilor.pdf

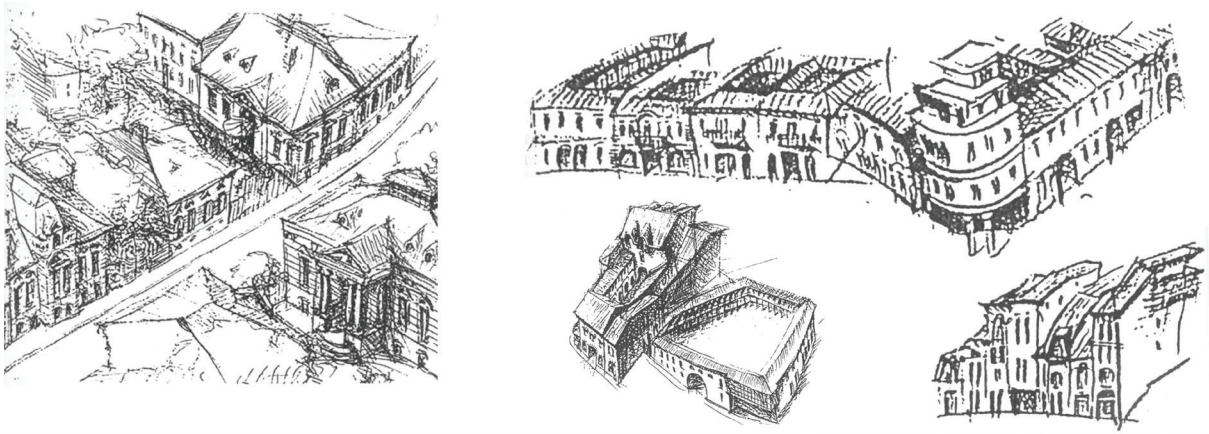

Fig. 5: Scheme hanuri / *Sketches of inns*
Sursa/*Source:* Daniela Costin-Tutunea, Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000

După anul 1831[4] devine obligatorie emiterea Autorizației de Construcție însoțită de un proiect tehnic. Tot acum apare rectificarea străzilor și caselor. Chiar dacă clădirile s-au aliniat la stradă, grădinile nu au fost omise, ci mutate undeva în spate, accesul făcându-se printr-un gang de obicei boltit. Casele au astfel două caturi și volume laterale, luând formă de „L" sau „U" (Fig. 5).

De-a lungul Căii Moșilor, una din cele mai lungi străzi ale orașului, se vor construi numeroase hanuri. În 1825 devine prima arteră pavată cu piatră, iar în 1872 primul circuit tramcar adus de o firma englezească va străbate întreaga Cale a Moșilor, așa cum ne amintește Daniela Costin-Tutunea în articolul „Restaurarea hanului Solacolu" publicat în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice. Atmosfera este surprinsă și de Ion Luca Caragiale în una din schițele sale intitulată „La Moși". În 1935, tramvaiul înlocuit cu unul electric cu numărul 16 ducea și aducea bucureștenii la Târgul Moșilor.

4 Apariția Regulamentelor Organice în Țara Românească.

After 1831[4] it is mandatory to have a Construction Authorization accompanied by a technical layout. Now it appears also the rectifications of the streets and houses. Even if the buildings lined to the street, the gardens have not been omitted, but moved somewhere in the back of the parcel the access being made through a gallery usually arched. Houses have now two floors and different volumes, taking the form in plan of "L" or "U" (Fig. 5).

Along Calea Moșilor numerous inns will be built, as it became one of the longest streets of the city. In 1825 became the first street paved with stone, and in 1872 the first tramcar circuit was brought by an English company on the Calea Moșilor as stated by Daniela Costin-Tutunea in the article "Restoration of the Solacolu Inn" published in the Historical Monuments Commission Bulletin. The atmosphere was surprised by Ion Luca Caragiale in one of his sketches entitled "At elders". In 1935, the tram replaced with an electric one, with the number 16 brought people to and from Elders Fair.

4 The emergence of the Organic Regulations in Wallahia

Istoricul George Potra punctează în cartea „Istoricul hanurilor bucureștene" importanța hanurilor: „În cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea apar în București hanurile. Ele vor constitui un capitol foarte important pentru viața economică bucureșteană din secolul al XV-lea și din prima jumătate a celui următor și vor fi o contribuție reală la dezvoltarea orașului și la faima pieței sale în sud - estul european. Negustorii străini care vor căuta în București piață de desfacere sau achiziție vor găsi în marile hanuri bucureștene nu numai loc sigur de depozitare și păstrare ci și condiții bune de afaceri." [5]

În prezent, hanurilor și caselor negustorești le sunt atribuite alte funcțiuni, iar importanța lor a decăzut. Am ales să prezint nu numai monumente istorice ci și clădiri reprezentative ce nu au acest statut, dar se află în arealul zonei protejate, contribuind la caracterul zonei.

La începutul traseului nostru, la numărul 68, se află o construcție de dimensiuni reduse, construită în secolul al XIX-lea. Interesantă este tratarea cornișei, unde apar arcaturi polilobate pe console decorative. Ce se mai poate observa este faptul că această clădire încă are o funcțiune comercială la parter, ceea ce întărește caracterul Căii Moșilor. Totuși, acest spațiu nu ia în considerare statutul de zonă protejată, folosind afișajul masiv publicitar și tâmplărie de PVC (Fig. 6).

Mergând mai departe, observăm un monument istoric protejat, Biserica Răzvan, construită în secolul al XVI-lea, situată pe strada cu același nume. Biserica este înconjurată de un brâu dublu în dinți de ferăstrău, bine păstrat, iar la interior, este remarcabilă catapeteasma sculptată integral în lemn (Fig.7). Bisericii i s-a adăugat un pridvor după incendiul din anul 1847[6].

5 George Potra, Istoricul hanurilor bucureștene. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, pag. 26

6 http://biserica_razvan.crestinortodox.ro/

The historian George Potra points out in the book "The history of the Bucharest inns" the importance of the inns: "In the second half of the eighteenth century, inns appear in Bucharest. They will be a very important chapter in the economics of Bucharest's XV century and the first half of the following and will be a real contribution to the development of the city and its famous market in South - Eastern Europe. Foreign traders will seek in Bucharest outlet or purchase, will find in Bucharest inns not only safe for storage and maintenance but also in good business conditions. " [5]

At present, the inns and the merchant houses are assigned other functions, and their importance is lost. I choose to present not only historical monuments but also representative buildings that are not protected but enter in the protected area, contributing to the character street. Starting the route, at number 68 we find a small building, built in the nineteenth century. Interesting is the treating of the cornice where poly foliage arches appear on decorative consoles. It still has ground floor commercial which strengthens the character of the street. However, this space does not take into account the protected area status through the massive advertising display as well as the PVC joinery (Fig. 6).

We can further find a protected historical monument, namely church Răzvan, built in the sixteenth century sitting on the street with the same name. A porch was added after the fire that took place in 1847[6]. It is also surrounded by a double strip that has not suffered accentuated damage over time. Inside the church, interesting is the carved iconostasis (Fig. 7).

5 George Potra, Istoricul hanurilor bucureștene. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, pag. 26

6 http://biserica_razvan.crestinortodox.ro/

Lângă biserica Răzvan se afla Hanul Neculescu, han boieresc, așa cum menționează George Potra, de „predilecție al Evreilor din București al căror număr se înmulțise foarte mult în urma războiului din 1788-1791"[7]. În secolul al XVIII-lea, Alexandru Neculescu cumpără prăvălii aflate pe un teren de 120 m lungime și 50 m lățime. Clădirea, alcătuită din subsol, parter și etaj, are un volum central și alte două secundare adăugate pe laterale. La nivelul parterului erau amplasate prăvălii accesibile din stradă și alte camere folosite ca locuințe[8]. Inițial, aceste camere comunicau cu prăvăliile și erau considerate spații de depozitare. Fațada este împărțită în două registre de un brâu, fiind decorată cu elemente simple de factură neoclasică.

Mai departe, la numărul 82, se află un imobil în formă de „L", compus dintr-un volum central și un volum secundar dezvoltat în lungime, construit în 1867 de către Christo Gheorghief[9]. Mai poartă denumirea și de „Hanul Polonez". Accesul în volumul central este realizat prin intermediul unui vestibul la nivelul parterului. Tot aici se regăsesc încăperi pentru funcțiuni comerciale, iar la etaj camere de locuit (Fig. 8). Astăzi, din păcate, hanul se regăsește într-o stare de degradare accentuată.

7 George Potra, Hanurile Bucureștene. București: Editura Tiparul românesc S.A.R., 1943, pag. 44

8 Idem, Istoricul hanurilor bucureștene. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, pag. 173

9 Ciprian Buzilă, „Case cu geamlâc din București", în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000, București, 2007, pag. 58.

Near Razvan church we find the Neculescu Inn, a manorial inn, as George Potra mentions the "propensity of Jews in Bucharest whose numbers multiplied greatly after the war of 1788-1791"[7]. In the eighteenth century Alexandru Neculescu buys shops that are on a plot of 120 m long and 50 m wide. The building has a central volume and two other volumes on the sides and it consists in a basement, ground and first floor. On the ground floor were the shops and other rooms used as housing[8]. Initially these rooms communicate with the shops and served as storage. The facade is divided into two registers by a molding and it is decorated with simple neoclassical elements.

Continuing our journey, at number 82 we find a "L" shaped building composed of a central volume and a secondary volume developed in length, built in 1867 by Christo Gheorghief[9]. It is also known as the "Polish inn". Access to the central volume is possible through a vestibule on the ground floor. Also here are the rooms for commercial functions, and those from the first ground are the living rooms (Fig. 8). Today, unfortunately, the inn is in a state of great degradation.

7 George Potra, Hanurile Bucureștene. București: Editura Tiparul românesc S.A.R., 1943, pag. 44

8 Idem, Istoricul hanurilor bucureștene. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, pag. 173

9 Ciprian Buzilă, „Case cu geamlâc din București", in Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000, București, 2007, pag. 58.

Fig.6: Casa de la nr. 68, construită în secolul al XIX-lea/
House at no. 68, built in the XIXth century.

Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Fig. 7: Biserica Răzvan construită în secolul al XVI-lea /
Răzvan Church built in the XVIth century

Sursa /*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

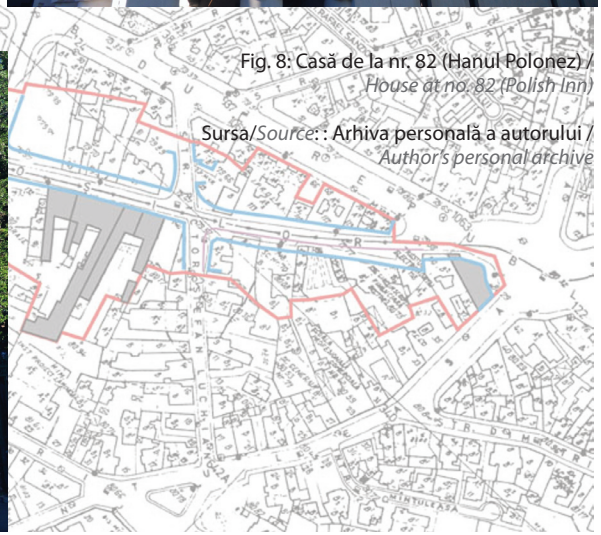

Fig. 8: Casă de la nr. 82 (Hanul Polonez) /
House at no. 82 (Polish Inn)

Sursa/*Source*: : Arhiva personală a autorului /
Author's personal archive

Fig. 9: Imobil interbelic/ *Building built between the Two World Wars*
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Mergând mai departe, ne atrage privirea un imobil interbelic, neobișnuit prin formă și înălțime, rezolvând colțul parcelei într-un mod inedit (Fig. 9). Vizavi, un imobil P+5 construit în 1933, al cărui parter cu destinație comercială este, din păcate, închis astăzi (Fig.10).

Fig. 10: Imobil realizat în anul 1933/ *Building built in 1933*
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Moving forward, a building from the period between the Two World Wars captures our sight through its unusual shape and height, solving the corner plot in a unique way (Fig. 9). On the other side of the street we can find a building five floors tall constructed in 1933. The ground floor that was considered only for commercial purpose is unfortunately closed today (Fig. 10).

Fig. 11: Biserica cu Sfinți/ *The Saints church*
Sursa/*Source*:
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Fig. 12: Case ale asociaţilor Popp şi Bunescu/
Houses of the associates Popp & Bunescu
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

O altă biserică întâlnită de-a lungul traseului este biserica „Intrarea Maicii Domnului în biserică", cunoscută și ca „Biserica cu Sfinți", construită în 1728 de către mitropolitul Daniil, pe locul unei alte bisericii vechi ctitorită la sfârșitul secolului al XVII-lea[10]. De remarcat sunt picturile exterioare ce înfățișează figuri de filozofi antici și sibile. Cea care s-a păstrat cel mai bine este reprezentarea de pe absida de sud a sibilei Persica. Ferestrele mici au ancadramente din piatră sculptată (Fig.11).
Casa negustorească de la numărul 71 datează din prima jumătatea a secolului al XIX-lea, cu patru travee P+1 de-a lungul străzii. Parterul avea funcțiune comercială, iar etajul era folosit ca locuință.

10 http://www.revistamagazin.ro/content/view/543/7/

Another church on the way is Saints church was built in 1728 by the Bishop Daniel, on the place of the old church founded at the end XVII[10]. Of note are the exterior paintings, depicting figures of ancient philosophers and sibyls. The one that is the best preserved, is the representation from the south apse of Sibyl Persica. The small windows have carved stone frames (Fig. 11).
The merchant house at number 71 dates from the first half of the nineteenth century, having four bays on the street side, at the ground and first floor. The ground floor is intended as noted previously, for trade, and the upper floor is devoted to housing.

10 http://www.revistamagazin.ro/content/view/543/7/

Mergând în continuare, pe partea dreaptă descoperim casele proprietarilor unei mari și vechi rețele de prăvălii, asociații Popp și Bunescu. (Fig. 12)
Hanul Solacolu, care este, probabil, una din cele mai importante clădiri de pe această stradă, se află, din păcate, într-o fază de degradare acută. Construit în 1859[11] de frații Solacoglu în stilul eclectic timpuriu al secolului al XIX-lea, hanul Solacolu este o locuință tipic urbană din București în care au locuit patru familii. (Fig. 13)
Deși planul a fost gândit inițial pentru două case separate, fațada principală este simetrică și tratată unitar, cu antablamente majore și pilaștri monumentali pe margini, împărțită în două registre (Fig. 14).
M-aș opri cu prezentarea asupra acestui han aparte. Acesta, ca de altfel toate casele de negustori și alte hanuri ar putea fi conservat și restaurat. După cum precizează și articolul 5 al Cartei de la Veneția, acest gest implică și atribuirea unei noi funcțiuni:

„Articolul 5. Conservarea monumentelor este întotdeauna facilitată de către alocarea lor unor utilizări sociale. O astfel de utilizare este de aceea de dorit, dar ea nu trebuie să modifice dispunerea și decorația clădirii. Doar în aceste limite modificările cerute de schimbarea de funcțiune trebuie considerate și permise." [12]

De asemenea, nu putem vorbi de conservare decât dacă facem referire la cadrul din care construcția face parte. Așa cum afirmă și articolul 6:

11 http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-%20imagini-xxiv-calea-mosilor-galerie-foto-9718369

12 ICOMOS.1964. „Carta Internațională pentru conservarea și restaurarea monumentelor și siturilor". Cartă adoptată în cadrul celui de-al doilea Congres Internațional al Arhitecților și tehnicienilor Monumentelor Istorice, Veneția, Italia.

Going further on Calea Moșilor, on the right side we can see the houses of the owners of the largest network of shops, houses that belong to Popp and Bunescu associates.(Fig. 12).
The inn that is probably one of the most important buildings on this street is unfortunately in the worst stage of decay. Is the Solacolu inn, built in 1859 [11] *by brothers Solacoglu. Its architecture is special, representing a typical urban household in Bucharest in which lived four families. The inn was built in the eclectic style of the early nineteenth century (Fig. 13).*
If the plan was designed initially for two separeted houses, the main facade was treated unified being symmetrical, having major coping and monumental pilasters on the sides and is divided into two registers (Fig. 14).
I will insist with the presentation on this special inn. This inn, alongside all merchants' houses and other inns could be preserved and restored, and as the article 5 of the Charter of Venice states, this also involves assigning new functions:

"Article 5. The conservation of monuments is always facilitated by making use of them for some socially useful purpose. Such use is therefore desirable but it must not change the layout or decoration of the building. It is within these limits only that modifications demanded by a change of function should be envisaged and may be permitted. " [12]

Also we cannot talk of conservation unless we refer to the limits on which the construction exists. As article 6 quotes:

11 http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-%20imagini-xxiv-calea-mosilor-galerie-foto-9718369

12 ICOMOS.1964. " International charter for the conservation and restoration of monuments and sites." Charter adopted at the IInd International Congress of Architects and Technicians of Historic Monuments, Venice, Italy.

Fig. 13: Hanul Solacolu/ *Solacolu Inn*
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Fig. 14: Fațadă actuală han Solacolu.
Propunere restaurare fațadă/
Actual facade of Solacolu Inn. Facade restoration proposal
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

„Articolul 6. Conservarea unui monument presupune conservarea scării cadrului [său]. Când cadrul tradițional există el trebuie păstrat. Nici o construcție nouă, demolare sau modificare care ar altera relațiile de masă și culoare nu trebuie permisă." [13]

În concluzie, de-a lungul Căii Moșilor se observă un tip de arhitectură aparte, reprezentată de hanuri și case de negustori. Construite adesea în formula parter și un etaj, acestea sunt valoroase prin formele planurilor, prin decorațiile fațadelor, prin caracterul lor comercial afirmat, care astăzi ar putea fi revitalizat. Din păcate, în prezent, aceste clădiri se află într-o stare de continuă deteriorare din cauza lipsei de interes a proprietarilor și autorităților, deopotrivă. Totuși, poziția centrală în cadrul orașului invită la o redescoperire a Căii Moșilor și favorizează o prioritizare a intervențiilor de restaurare și conservare aplicate în deplină concordanță cu Carta de la Veneția.
În comparație cu Calea Moșilor, strada Mântuleasa are un caracter liniștit, fiind ferită în dezvoltarea ei de zgomotul tumultuos al negoțului. Dar nu trebuie neglijat faptul că proximitatea străzii comerciale i-a susținut evoluția.

STRADA MÂNTULEASA

Cel de-al doilea segment al traseului parcurs este strada Mântuleasa. De-a lungul secolului al XVIII-lea, mahalaua Mântuleasa avea să-și schimbe înfățișarea prin înlocuirea locuințelor vechi din lemn cu locuințe de tip vagon și vinderea viilor și livezilor oamenilor din clasa mijlocie[14].

13 Ibidem.

14 http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2010/01/mahalaua-mantuleasa-de-la-periferie-medievala-la-habitat-cosmopolit-i/

"Article 6. The conservation of a monument implies preserving a setting which is not out of scale. Wherever the traditional setting exists, it must be kept. No new construction, demolition or modification which would alter the relations of mass and color must be allowed. " [13]

In conclusion, we can see a type of special architecture, represented by the inns and merchant houses found along the Calea Moșilor. Often built in a ground floor and one-storey form, they are consecrated due to the plans shapes, decorations, but mostly because of the commercial character of the past, a character that could be revitalized today. Unfortunately, these buildings are in continuous deterioration due to lack of interest from both owners and authorities. However, the central position in the city calls for a rediscovery of the Calea Moșilor Street and favors prioritization of restoration and conservation interventions applied in full accord with the Venice Charter.
In comparison with Calea Moșilor, Mântuleasa Street is also a street with sinuous route but quieter, away from the tumultuous noise of the merchant activities. However the location in the proximity of the commercial street will sustain its further development.

MÂNTULEASA STREET

The second segment of the route is the Mântuleasa Street. Throughout the eighteenth century, Mântuleasa slum will change its appearance; the old wooden houses will disappear, making space for some carriage types, as well as the vineyards or the tree orchards that were being sold to the middle class people[14].

13 Ibidem.

14 http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2010/01/mahalaua-mantuleasa-de-la-periferie-medievala-la-habitat-cosmopolit-i/

La sfârșitul secolului al XIX-lea se va trasa o axă majoră, bulevardul Carol I. Noua axă străpunge Calea Moșilor și strada Mântuleasa în zona de nord-vest. Structura urbană a întregii zone a suferit mari schimbări, ca și structura demografică. Încadrată în zona protejată numărul 22, strada Mântuleasa leagă o serie de douăsprezece clădiri cu caracter monumental, așa cum se poate observa în harta zonelor protejate. (Fig.15)

Coborând pe strada Mântuleasa, la numărul 34 întâlnim o casă cu decorații vegetale și animale și intrarea acoperită cu o copertină delicat dantelată din fier și sticlă (marchiză). (Fig. 16)

Un punct important al traseului este biserica Mântuleasa construită în anul 1734, așa cum este precizat în pisanie. Poate fi regăsită pe lista monumentelor la nr. 1475 B IIa-B-19175 (Fig. 17). Monument istoric reprezentativ pentru stilul brâncovenesc al secolului al XVIII-lea, biserica este ridicată după un plan treflat, având o turlă-clopotniță pe pronaos[15]. Alăturată bisericii se regăsește casa parohială construită în 1928 în stil neoromânesc. Fațada principală are un balcon tipic pentru casele de târgoveț din secolul al XVIII-lea și arcade de zidărie sprijinite pe coloane de lemn. Este poate singura care a beneficiat de o atenție deosebită din punct de vedere al restaurării.

La numărul 23, o altă casă splendidă care stă să cadă, din păcate. Se observă reapariția imobilelor interbelice (Fig.18). O casă tip vilă, astăzi la nr. 10, ce a aparținut lui Micu Zentler, director al Societății pentru distribuția produselor petrolului, este construită de arhitectul Cristofi Cerchez și clasificată ca monument istoric. Arhitectul s-a implicat și în cazul decorației interioare a clădirii.

15 http://www.arhiepiscopiabucurestilor.ro/index.php/2014-01-03-17-17-13/2014-01-06-07-18-13/protoieria-ii-capitala/2323-biserica-mantuleasa

At the end of the nineteenth century a major axis of Carol I Avenue will be created. The new axis will intersect not only Calea Moșilor but also Mântuleasa Street in the northwest. The entire area therefore benefit of great change in the urban and demographic structure. Today making part of the protected area nr. 22, the street provides us a series of twelve monumental buildings, as can be seen in the map of protected areas (Fig. 15).

Continuing our proposed route down the Mântuleasa street, at number 34 we see a house with plants and animals decorations, having the entrance covered by a delicate iron and glass canopy.

An important element of the journey is the Mântuleasa church built in 1734 as the inscription testifies and found on the monuments list at nr.1475 B IIa-B-19175. Historical monument, important for the Brancovan art from the start of the eighteenth century, the church was built after a trefoil plan, with a single bell tower on the narthex[15].

The clergy house adjoining the church is found built in 1928 in neo-Romanian style. The main facade shows a typical balcony for the townsfolk homes of eighteenth century, with masonry arches supported on wooden columns. It is perhaps the only one that received special attention in terms of restoration.

At number 23 unfortunately another splendid house is about to get ruined. On the route, it can be observed again buildings from the period between the Two World Wars (Fig. 18). A villa house, today at number 10, which belonged to Micu Zentler, the director of the Society for the distribution of oil products, was built by architect Cristo Cerchez and is classified as a historic monument. The architect was also involved in the interior decoration of the building.

15 http://www.arhiepiscopiabucurestilor.ro/index.php/2014-01-03-17-17-13/2014-01-06-07-18-13/protoieria-ii-capitala/2323-biserica-mantuleasa

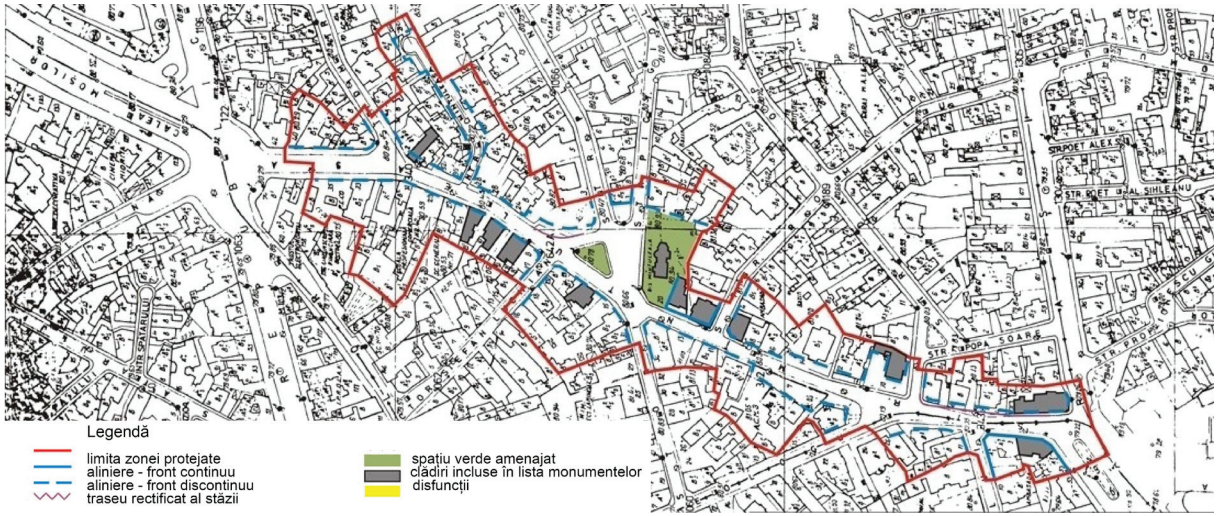

Fig. 15: Hartă a zonei protejate nr. 22, strada Mântuleasa, Bucureşti (imagine editată de autor) /
Map of the protected area no. 22, Mântuleasa Street, Bucharest (image edited by the author)
Sursa/*Source:*
http://www.pmb.ro/servicii/urbanism/zone_protejate/docs/mantuleasa.pdf

Fig. 16: Casa de la nr. 34 /
House at no. 34
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului /
Author's personal archive

Fig. 17: Biserica Mântuleasa / *Mântuleasa Church*
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Fig. 18: Imobil interbelic / *Building built between the Two World Wars*
Sursa/*Source:*
Arhiva personală a autorului / *Author's personal archive*

Traseul nostru se încheie în Parcul Mântuleasa în dreptul Bisericii Sfântul Mina, monument istoric ctitorit de mitropolitul Daniil între 1724-1725, în stil neoromânesc.
Deși s-a dezvoltat concomitent cu Calea Moșilor și s-au influențat reciproc, strada Mântuleasa a trăit un destin urbanistic diferit. Așa cum am putut observa de-a lungul Căii Moșilor, pe lângă casele vechi există și inserții de factură modernistă. Zonele parcurse abundă de clădiri monumente istorice, elemente definitorii pentru identitatea orașului. Farmecul străzii Mântuleasa este dat de amestecul stilurilor arhitecturale, ceea ce contribuie la profilarea unui caracter distinct al zonei, garantându-i așadar însușirea excepțională a cadrului urban. S-a observat o mai bună conservare comparativ cu artera Calea Moșilor.

Rezultatele cercetării

De-a lungul întregului traseu propus, și Calea Moșilor și strada Mântuleasa ne-au dezvăluit două țesuturi urbane uitate, incredibil de valoroase prin faptul că ele reprezintă astăzi radiografia unui alt fel de București. Chiar dacă au coexistat, cele două artere sunt diferite: Calea Moșilor are o identitate marcată de caracterul comercial, de unde și prezența numeroaselor hanuri și case negustorești; strada Mântuleasa grupează un amalgam tipologic de clădiri din perioade și epoci diferite, cu spații verzi mai ample, însă care și-au pus amprenta acestui areal. Din păcate, nici una dintre zone nu a scăpat fără intervenții de factură modernă, semnalate prin imobilele interbelice. De asemenea, lipsa de interes actuală conduce la accentuarea stării de acută degradare a clădirilor, aceste valori riscând să se piardă în viitor fără intervențiile necesare.

Our route ends in Mântuleasa Park next to the church of Saint Mina, also a monument founded by Bishop Daniil between 1724 and1725 in the neo-Romanian style.
Although developed concurrently with Calea Moșilor, influencing each other, Mântuleasa Street pursues a different destiny in terms of urban development. As we could observed alongside the Calea Moșilor, there are also modernist inserts next to the old houses. The visited areas are filled with historical buildings, elements that are defining the identity of the city. The charm of Mântuleasa Street is given by the mixture of architectural styles, this contributing at creating a trait of the area, thus guaranteeing its exceptional appropriation of the urban environment. A better conservation was observed compared to Calea Moşilor artery.

Research results

Along the entire proposed route, both Calea Moșilor and Mântuleasa Streets have revealed two forgotten urban tissues, incredibly valuable because they are now radiographies of an old Bucharest. Even though they were coexisting, they are different in the fact that on Calea Moșilor there is an old commercial character due to the large number of inns and shops, unlike Mântuleasa Street. The last street, however, hides a typological amalgam of buildings from different periods, with larger green spaces, which have impressed this studied zone. Unfortunately, none of the areas escaped without modernist interventions, signaled through interwar buildings. Also, the lack of interest leads to an increase in the degradation of buildings, and without the necessary and proper interventions we risks losing them in the future.

Concluzii

Traseul propus are ca scop evocarea unor valori arhitectural-urbanistice și istorice, prezentate în ansamblul lor. Semnalarea unor astfel de monumente este importantă pentru patrimoniului bucureștean. Trebuie avut grijă ca aceste caractere ale țesutului să nu se piardă. Trebuie respectate principiile de restaurare și conservare având în vedere faptul că suntem într-un țesut protejat ce abundă de clădiri monumente istorice. Restaurările și conservările trebuie să pornească de la ideea păstrării a cât mai mult din clădirea originală cât și a alocării unei utilizări sociale a clădirii. Inserțiile în locurile lipsite de construcții trebuie realizate cu atenție, necreând o pastișă, dar nici ignorând vecinătatea, ținând cont de reglementările zonelor.
Respectarea identității unui spațiu, acceptarea și însușirea valorilor sale culturale și arhitecturale, precum și revalorificarea lor reprezintă un pas important în respectarea unui trecut. Și prin respectarea trecutului ne respectăm pe noi, cei de azi.

Conclusions

The tour aims to recall those architectural – urban values and historical values presented in their entirety. Pointing out this monuments is important as they are making part of Bucharest`s heritage. Care must be taken to ensure that these urban characteristics do not get lost. The principles of restoration and conservation must be respected given that we are in a protected tissue that abounds in historical monuments. Restoration and preservation should start from the idea of keeping as much of the original building as possible and also allocating a social use to the building. Insertions in places without construction should be done carefully, not creating a pasture, nor ignoring the neighborhood, taking into account the regulations of the areas.
By respecting the identity of a place, assuming and improving its cultural and architectural values, we are making a step in respecting the past. And by respecting the past, we respect ourselves today.

Bibliografie / *Bibliography*

BUZILĂ, Ciprian. „Case cu geamlâc din București", în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000, pp. 53-67, București, 2007.
COSTIN-TUTUNEA, Daniela. „Restaurarea hanului Solacolu", în Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, nr.1-4/2000, pp. 21-28, București, 2000.
COSTIN-TUTUNEA, Daniela. „Hanul Solacolu, casa de la răscruce de lumi; Analiza complexă și premizele restaurării, în „Revista Monumentelor și Istorice", nr. 1-2/2000, pp. 140-147, București, 2000.
OFRIM, Alexandru. Străzi vechi din Bucureștiul de azi. București: Humanitas, 2011.
PĂNOIU, Andrei. Evoluția orașului București. București: Fundația Arhitext Design, 2011.
POTRA, George. Istoricul hanurilor bucureștene. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.
POTRA, George. Hanurile Bucureștene. București: Editura Tiparul românesc S.A.R., 1943.
RĂSUCEANU, Andreea. Cele două Mântulese. București: Vremea, 2009.

Webografie / *Webography*

Biserica Răzvan http://biserica_razvan.crestinortodox.ro/
Biserica Mântuleasa http://www.arhiepiscopiabucurestilor.ro/index.php/2014-01-03-17-17-13/2014-01-06-07-18-13/protoieria-ii-capitala/2323-biserica-mantuleasa
Bucureștii vechi și noi http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2011/01/calea-mosilor-si-agonia-cladirilor-istorice/
http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2010/01/mahalaua-mantuleasa-de-la-periferie-medievala-la-habitat-cosmopolit-i/
Igloo https://www.igloo.ro/articole/strada-si-biserica-mantuleasa/
Ministerul Culturii și Identității Naționale
http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-B.pdf
Primăria Municipiului București http://www.pmb.ro/servicii/urbanism/zone_protejate/z_protejate_aprobate.php
Primăria Municipiului București
http://www.pmb.ro/cultura_agrement/monumente/docs/bucuresti.pdf
Revista Magazin http://www.revistamagazin.ro/content/view/543/7/
Via București http://viabucuresti.ro/o-plimbare-prin-targul-mosilor/
Ziarul Financiar
http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-imagini-xxiv-calea-mosilor-galerie-foto-9718369
http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/strazile-bucurestilor-mica-istorie-sentimentala-in-imagini-xl-bulevardul-regele-carol-i-galerie-foto-10118833